

hogy nemzetet teremtsen, hogy nemzeti, népi kultúrát teremtsen. Ez a feladat a fiatal népi értelmiségre hárult. Ma és nálunk, akár nemrégiben a Szovjetszövetségben is, a proletáriátus, a munkásság, a parasztság és a népi értelmiség a nemzetalkotó erő, a nemzeti és népi kultúra teremtő erő.

És éppen ez a biztosítéka annak, hogy ez a kultúra és ez a nemzeti-kultúra teremtő nép nem válhat sovínisztává soha. Mirjanúnak, az orvosnak, az egészségügyi minisztérium osztályfőnökének, a miniszter »drugarkájának« mesélem, hogy amikor makedón gyűlésen először vettem részt, mennyire meghatott az a szinte hihetetlen valóság, hogy ime Beográdnak közepén makedónul szónokolnak makedónok makedónoknak! Nem bírtam ki, talpra ugrottam és szót kértem. És úgy kezdtem, hogy engedélyt kértem szerbnyelvű felszólalásra. Valamikor engedéllyel sem szólalhattam volna fel Makedóniában makedónul makedónok között. Ma, helyesnek érzem, hogy kikérem az engedélyt Beográdban a szerb szóhoz. Mirja, aki ott él állandóan Makedóniában, nem találta helyesnek cselekedetemet. — Helyes volt, hogy szerbül szólaltál fel, — mondotta, de helytelen volt, hogy engedélyt kértél rá. Ma természetesen mindenki úgy beszél ahogyan legjobban tud. Megvallom, úgy kezdtem én is, hiszen teljesen egyformán beszélem a két nyelvet. Megkértem rá: beszéljek anyanyelvemen. Itt a szabad Makedóniában, már nem gyűlöli a makedón a szerbet, mert nem nyomja már el a szerb hegemónista a makedónt.

Megszületett a nemzet, amely sohasem fog más nemzetet elnyomni. »Sze sztori«. Megtörtént. Megszületett. »Golemata rabota«. A nagy mű. Nemzet született Makedónia katlanában.

Lőrinc Péter

KIVEL VAGYTOK TI, AMERIKAI MESTEREI A KULTÚRÁNAK?

A Szovjet Írók Szövetsége »Irodalmi újság« című lapjának szerkesztősége a lap szeptember 20-iki számában V. Vaszilyevszka, V. Visnyevszki, B. Gorbatov, V. Katajev, A. Kornejcsuk, L. Leonov, N. Pogodin, K. Szimonov, A. Tvardovszki, A. Fagyajev, K. Fegyin és M. Solochov hírnesev szovjet írók nyílt levelét közölte az amerikai kultúrmunkásokhoz. A nyílt levél »Kivel vagytok ti, amerikai mesterei a kultúrának?« cím alatt jelent meg.

Amerikai Egyesült Államok írói, kultúrmunkásai!

Ezt a nyílt levelet intézzük hozzátok, mert aggodalom tölt el bennünket a kultúra sorsa, az emberiség sorsa iránt. Nem kívánjuk nyugtalanságunkat elkendőzni, s nem akarunk szemet hunyni a kultúra sorsát fenyegető veszedelmek előtt, amelyek mindjárt az emberiség legádázabb ellensége ellen viselt háború befejezése után egymás után kezdtek felbukkanni.

Mi ezeket a veszedelmeket mélyebben átérezzük, mint mások. Az ország, amelyet mi képviselünk, olyan mérhetetlen szenvedéseket viselt el a kultúra védelmében és a fasiszmus ellen folytatott háborúban, olyan szerencsétlenségeket és veszteségeket szenvedett, hogy mi nem tehetjük, nem áll jogunkban hallgatni az új veszedelmek előtt.

Minden takargatás nélkül, őszintén és nyíltan akarunk beszélni, ahogyan egymás között kell beszélniök tisztességes embereknek, a közös

írták az arról szóló okmányokat, hogy a világ népeinek most már nem kell vérüket hullatniok, — és már harmadik éve, hogy a földgömb különböző részein mindennap gyermekek, nők és férfiak vére hullik, köznap embereké, akik semmiben sem vétkesek — azonkívül, hogy szerencsétlen sorsúak, minthogy Görögországban, Indonéziában, Kínában születtek. És vajjon nem világos, hogy a felelősség az emberi életekért, amelyeket a földgolyó különböző részein megsemmisítenek, tulnyomórésztben azokra hárul, akik a ti népetek nevében a fasizmus eszméit váltják valóra.

A hitleri Németország veresége után a német fasizmus áldozataihoz mindennap új és új áldozatok csatlakoznak. Vajjon ilyen emlékművet érdemeltek népetek és népeink harcosai, akik a hitlerizmus elleni harcban életüket becsülettel feláldozták?

A halottakat életre kelteni nem tudjuk. Törekvéseiket sérthetjük csak és alázhatjuk meg, ha értelmetlenné próbáljuk tenni azt, amiért meghaltak.

De biztonszágot szerezhettünk az élőknek. És a kultúrmunkásoknak a béke és a népek közti barátság yedelmében kiejtett minden szava — a harcban elesettek emlékének szentelt szó, az élők életének nevében kimondott szó.

Nem lehet hallgatni, amikor a fasizmus elleni háború után olyan szörnyűségek lehetségesek, mint a görög gyermekek fejei, amelyeket Spárta városában nyilvánosan kiakasztottak azok a daliák, akiket az amerikai dollár egész hatalma tart nyilvánosan uralmon. Lehet-e hallgatni amikor a világon dörögnek az ágyúk és a holland csapatok a dollár védnöksége alatt hat millió indonéz házaik égetik fel, amikor Kínában a hazafiak fejét veszik, amikor Spanyolországban lelövöldözik a köztársaságiakat, amikor Nürnbergben a fasiszták bombát dobnak a bírósági épületre, amikor Newyorkban az Egyesült Nemzetek Szervezetében az amerikai delegátus kijelenti, hogy »a fasizmus elleni harc már divatiamult«.

Ezzel egyidőben egy amerikai tábornok dicséretekkel árasztja el a baktérium-fegyvereket, amelyek alkalmasak, mert »nem lehet ellenőrizni... és kis laboratóriumokban lehet, velük kísérletezni és azokat előállítani«. A hitleristákat leverték, de vannak emberek, akik teljesen a hitleri gonosztevők hagyományai szerint végzik a világon az atom-zsarolást, az új háborúval való zsarolást.

Lehet-e szégyenletesebb formája a zsarolásnak, mint új pusztító háborúval való fenyegetőzés, amelyet azért alkalmaznak, hogy a népekre a világuralom új jelöltjeinek akaratát ráerőszakolják?

Minden nyelv elég szóval bír, hogy annak, aki bár valójában fasiszta, ne kelljen ezzel a történelem által kompromittált névvel neveznie magát. Manapság a »demokrata« álnév a divatos. Mert még a hitleristák is, akik az angol amerikai védnökség alatt Nyugat-Németországban lakmároznak, azok is — megcsúfolva azt, ami az emberiségnek drága — demokratáknak nevezik magukat.

De az emberiség rég tudja, hogy mi a fasizmus — a háború az. S azok, akik ma új háborúról ordítóznak, s akik azt valójában előkészítik — ugyan miben különböznek a fasisztáktól? Azok az amerikai generálisok akik a hadi bakteorológia halaszthatatlan fejlesztéséről adnak nyilatkozatokat, — nem hivatásuk egyszerű kedvelői. Az amerikai tengernagyok és légügyi marsallok, akik egy évvel a háború befejezése után a már a háború alatt kipróbált atombombákkal gyakorlatokat végeznek — nem egyszerű kísérletezők, akik a művészet iránti rajongásból noteszukba még egy kísérlet eredményeit akarják bejegyezni. Az ame-

rikai tisztek, akik a nyugati féltke majdnem minden államának egységes felfegyverzésében vesznek részt, — nem azok az emberek, akik az egységesítést és a szimmetriát kedvelik. Ezek azok az emberek, akik új világháborút készítenek elő.

Az irodalom emberei, a művészetek emberei, a kultúra emberei — ezek azok az emberek, akiknek nem olyan könnyű rendőrségi rongyokkal, gumibottal, bankókötegekkel betapasztani a száját. Az egész világ népei hallani akarják a folyóiratok, újságok, könyvek lapjairól, a színpadokról, a mozik vásznáról azoknak az embereknek a hangját akarják hallani akik a második világháború napjaiban felemelték szavukat az emberiség védelmében, azoknak, akik a háború előestéjén Gorkij kérdésére: »Kivel vagytok ti, mesterei a kultúrának?« — a fasiszták és az emberiség más ellenségeinek bömbölése és fütyögése közben, minden lehető határáron át bátran kezét nyujtottak Gorkijnak.

A világ legjobb írói mindig felemelték tiltakozó szavukat az ellen, ami a kisemberek életével és boldogságával ellenkezik — szót emeltek hazájuk és más országok reakciója ellen, mint Zola Emil a »Vádoló« című tiltakozásával a reakciós militaristák ellen Franciaországban és az orosz reakció megbélyegzéséhez hasonlóan, mint Tolsztoj Leó a »Nem hallgathatok« című tiltakozásában.

Jól tudjuk, hogy országokban vannak emberek, akik a béke, a kultúra és demokrácia védelmében hangosan szólnak, — köszönet nekik! Mi nem hozzájuk fordulunk. A kultúra azon amerikai mestereihez fordulunk, akiknek ma nem hallani a szavát, a minden ország kisembereinek millió iránti szeretettől áthatott szavát, azon emberek iránti szeretet szavát, akik munkájukkal mindent megteremtenek, ami a világon szép és érdemes.

Az egész világ egyszerű és tisztességes embereinek nevében felhívunk benneteket, a kultúra amerikai mestereit, hogy emeljétek fel szavakat a fasizmus új yeszedelme ellen, a háborús nyujtogatók ellen, minden nép békéjéért és testvériségéért, a kultúra testvériségéért, az emberiség boldogságáért!

V. Vasziljevszka, V. Visnyevszki, B. Gorbatov, V. Katajev, A. Kornejcsuk, L. Leonov, N. Pogodin, K. Szimonov, A. Tvardovszki, A. Fadejev, K. Fegyin, M. Solochov.